

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์

เปรียบเทียบความแตกต่างของครอบครัวใน เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี

"การศึกษา เปรียบเทียบโครงสร้างครอบครัวใน เขต เมือง และ เขตชาน เมืองกรุง เทพมหานคร : เฉพาะ เขตบางกะปิ และ เขตมีนบุรี" ครั้งนี้ได้พิจารณาความแตกต่างในโครงสร้าง และพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของครอบครัวหลายประการ อาทิเช่น ประเภทของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความต้องการขนาดครอบครัว การตัดสินใจในครอบครัวของสามีและ ภรรยา การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว บทบาทของภรรยาและความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายครอบครัว โดยนำเอาปัจจัยด้าน อายุของหัวหน้าครอบครัว ระดับการศึกษาของหัวหน้า ครอบครัว ลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว บทบาทของภรรยา สถานที่ทำงานของหัวหน้า ครอบครัว และถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม มาร่วมศึกษาวิเคราะห์ว่ามีอิทธิพลต่อโครงสร้างครอบครัวเพียง ใด ส่วนด้านบทบาทของภรรยาในการออกไปทำงานนอกบ้านจะนำปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา ลักษณะอาชีพ และสถานที่ทำงานของภรรยามาร่วมวิเคราะห์ สำหรับผลการวิเคราะห์มีดังนี้ .-

1. ประเภทของครอบครัว

ประเภทครอบครัวแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย จากผลการวิจัยพบว่า เขตบางกะปามีครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 80.4 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 71.1 สังคมที่มีความเป็นเมืองจะมีแนวโน้มของการอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น สัดส่วนจำนวน ร้อยละดังกล่าวเป็นผลมาจาก 2 เขต มีระดับความเป็นเมืองต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าเขต มีนบุรียังมีสภาพชุมชนชนบทอยู่มากกว่าครอบครัวเดี่ยวจึงมีน้อยกว่า จากการทดสอบความแตกต่าง ทางสถิติ X^2 มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานคือครอบครัวในเขตบางกะปิเป็น ครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวในเขตมีนบุรี ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประเภทครอบครัว

ประเภทครอบครัว	เขตของกรุงเทพมหานคร		X ²	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
ครอบครัวเดี่ยว	80.4 (176)	71.7 (167)		
ครอบครัวขยาย	19.6 (43)	28.3 (66)		
รวม	100.0 (219)	100.0 (233)	4.66	0.03

หัวหน้าครอบครัวที่มีอายุต่างกัน ย่อมจะรับอิทธิพลจากสังคมต่างสมัยกัน ในอดีต การอยู่กันเป็นครอบครัว เดี่ยวมีน้อยกว่าปัจจุบัน หัวหน้าครอบครัวที่มีอายุน้อยย่อมจะรับอิทธิพลของการอยู่เป็นครอบครัว เดี่ยวตามสภาพสังคมปัจจุบันมากกว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีอายุมาก และหากหัวหน้าครอบครัวมีช่วงอายุใกล้เคียงกัน แต่อาศัยอยู่ในสังคมที่มีความเป็นเมืองต่างระดับกัน ย่อมจะได้รับแบบวิถีการดำเนินชีวิตต่างกัน หัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ในเขตบางกะปิที่มีอายุใกล้เคียง หรือ เท่ากับหัวหน้าครอบครัวที่อยู่ใน เขตมีนบุรี น่าจะมีครอบครัว เป็นครอบครัว เดี่ยวมากกว่า

เมื่อนำอายุของหัวหน้าครอบครัวมาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 10) ผลการวิจัยพบว่าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี ที่หัวหน้าครอบครัวมีอายุน้อยจะมีความ เป็นอยู่แบบครอบครัว เดี่ยวมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีอายุน้อยต้องการความเป็นอยู่แบบครอบครัว เดี่ยว หากพิจารณา เปรียบเทียบแล้ว เขตบางกะปิมีครอบครัว เดี่ยวมากกว่าเขตมีนบุรีทุกกลุ่มอายุ แต่ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก คือ ร้อยละ 75.0 และ 44.6 ซึ่งอาจเป็นเพราะหัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิอยู่ในสังคมที่มีความเป็นเมืองมากกว่า ประกอบกับบุตรได้รับวิถีการดำเนินชีวิตแบบชุมชน เมืองมาตลอด เมื่อมีคู่สมรสจึงนิยมแยกครอบครัวออกไปอยู่ในที่แห่งใหม่ ครอบครัวของบิดามารดาจึงมีแนวโน้ม เป็นครอบครัว เดี่ยวมาก แต่เขตมีนบุรี หัวหน้าครอบครัวช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป มีชีวิตความเป็นอยู่ในชานเมืองขณะที่ยังมี ความเป็นชนบทอยู่มาก และปัจจุบันสภาพชนบทก็ยังไม่สูญไป ครอบครัว เดี่ยวจึงมีสัดส่วนน้อยกว่า เขตบางกะปิ

ตารางที่ 10 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประเภทครอบครัว และอายุของหัวหน้าครอบครัว

ประเภทครอบครัว/อายุ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>น้อยกว่า 30 ปี</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	84.6 (11)	79.3 (23)
ครอบครัวขยาย	*	20.7 (6)
รวม	100.0 (13)	100.0 (29)
<u>30 - 49 ปี</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	81.3 (135)	80.4 (119)
ครอบครัวขยาย	18.7 (31)	19.6 (29)
รวม	100.0 (166)	100.0 (148)
<u>50 ปี ขึ้นไป</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	75.0 (30)	44.6 (25)
ครอบครัวขยาย	25.0 (10)	55.4 (31)
รวม	100.0 (40)	100.0 (56)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

ปัจจุบันทุกสังคมมีแนวโน้มของความหลากหลายในอาชีพมากขึ้น แต่ละอาชีพย่อมจะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันออกไปตามกลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เมื่อนำเอาลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัวมาร่วมพิจารณากับประเภทครอบครัว (ตารางที่ 11) ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวในเขตบางกะปิที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพค้าขาย เป็นครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด คือร้อยละ 83.1 และรองลงมาที่ใกล้เคียงกันคือ อาชีพเสมียน/พนักงาน ผู้บริหาร/การจัดการ ตามลำดับ ส่วนในเขตมีนบุรีกลุ่มอาชีพเสมียน/พนักงาน เป็นครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด คือ ร้อยละ 80.0 รองลงมาคือผู้บริหาร/การจัดการ คมนาคมขนส่ง/บริการ/กรรมกร ค้าขาย และเกษตรกรรม

เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต จะพบว่าเขตบางกะปามีครอบครัวเดี่ยวมากกว่าเขตมีนบุรีเกือบทุกอาชีพ ยกเว้นอาชีพเกษตรกรรมที่ปัจจุบันมีอยู่ในเขตบางกะปಿನ้อยมาก แต่อัตราส่วนความแตกต่างแสดงให้เห็นว่าเขตมีนบุรีมีแนวโน้มของการเป็นครอบครัวเดี่ยวมาก จากผลการวิจัยครั้งนี้ในส่วนของครอบครัวผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเขตมีนบุรี มีครอบครัวขยายถึงร้อยละ 53.3 ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงว่าผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังคงมีวิถีชีวิตแบบสังคมชนบททั่วไป เช่น การอยู่รวมกันเป็นครอบครัวขยายแม้ว่าเขตมีนบุรีจะมีความเป็นเมืองมากขึ้นก็ตาม

ตารางที่ 11 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประเภทครอบครัว และลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว

ประเภทครอบครัว/ลักษณะอาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ผู้บริหาร/การจัดการ</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	81.5 (44)	75.0 (9)
ครอบครัวขยาย	18.5 (10)	*
รวม	100.0 (54)	100.0 (12)
<u>เสมียน/พนักงาน</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	83.0 (44)	80.0 (60)
ครอบครัวขยาย	17.0 (9)	20.0 (15)
รวม	100.0 (53)	100.0 (75)
<u>ค้าขาย</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	83.1 (49)	70.2 (33)
ครอบครัวขยาย	16.9 (10)	29.8 (14)
รวม	100.0 (59)	100.0 (47)
<u>คนนำคนขนส่ง/บริการ/กรรมกร</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	73.3 (33)	72.5 (50)
ครอบครัวขยาย	26.7 (12)	27.5 (19)
รวม	100.0 (45)	100.0 (69)
<u>เกษตรกร</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	*	46.7 (7)
ครอบครัวขยาย	*	53.3 (8)
รวม	100.0 (3)	100.0 (15)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

ปัจจุบันมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยกันมาก มีทั้งหางานทำ เพื่อมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และเพื่อให้ใกล้แหล่งแรงงาน เป็นต้น การย้ายไปอยู่ในที่แห่งใหม่ต้องแยกออกจากครอบครัวเดิม รูปแบบครอบครัว เปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือมีขนาดเล็กลง และครอบครัวที่มาจากสังคมที่มีความเป็นเมืองมาก ก็น่าจะเป็นผู้ที่มีลักษณะการดำรงชีวิตเป็นครอบครัวเดี่ยว มากกว่าครอบครัวที่มาจากสังคมที่ยังคงมีสภาพชนบทอยู่

จากการนำเอาถิ่นที่อยู่อาศัยมาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 12) ผลการวิจัยพบว่า เขตบางกะปิยกเว้นกลุ่มที่อยู่ปัจจุบัน มีครอบครัวเดี่ยวมากกว่าเขตมีนบุรี และครอบครัวที่มาจากเขตเมืองชั้นในจะมีครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด ทั้งในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี คือ ร้อยละ 92.6 และ 77.1 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีความเป็นเมืองมาก จะอยู่กันเป็นครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด และสาเหตุที่เขตบางกะปิมีครอบครัวเดี่ยวมากกว่าเขตมีนบุรีนั้น ก็น่าจะเป็นอิทธิพลของความเป็นเมืองนั่นเอง คือ เขตบางกะปิมีความเป็นเมืองมากกว่าเขตมีนบุรี ผู้ที่มาอยู่ในเขตบางกะปิส่วนใหญ่จะมีวิถีชีวิตหรือนิยมที่จะดำรงชีวิตแบบคนเมือง ประกอบกับการมาตั้งครอบครัวอยู่ในเขตบางกะปินี้แยกครอบครัวมาจากครอบครัวเดิม มาอยู่กันเป็นครอบครัวเดี่ยว เขตบางกะปิจึงมีครอบครัวเดี่ยวมากกว่าเขตมีนบุรี

ตารางที่ 12 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประเภทครอบครัว และที่อยู่อาศัยเดิม

ประเภทครอบครัว/ที่อยู่อาศัยเดิม	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ที่อยู่ปัจจุบัน</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	68.8 (44)	70.3 (78)
ครอบครัวขยาย	31.3 (20)	29.7 (33)
รวม	100.0 (64)	100.0 (111)
<u>เขตเมืองชั้นใน</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	92.6 (50)	77.1 (27)
ครอบครัวขยาย	*	22.9 (8)
รวม	100.0 (54)	100.0 (35)
<u>เขตชั้นกลาง/ชานเมือง</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	81.5 (53)	72.9 (43)
ครอบครัวขยาย	18.5 (12)	27.1 (16)
รวม	100.0 (65)	100.0 (59)
<u>ต่างจังหวัด</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	78.8 (26)	67.9 (19)
ครอบครัวขยาย	21.2 (7)	32.1 (9)
รวม	100.0 (33)	100.0 (28)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

ครอบครัวที่บุตรสมรสแล้ว และคู่สมรส เข้ามายู่ร่วมกับบิดามารดาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ครอบครัวนั้นถือว่าเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งจะปรากฏในสังคมที่ยังมีความเป็นชนบทอยู่ ส่วนสังคมที่มีความเป็นเมืองนั้นคู่สมรสส่วนใหญ่จะแยกครอบครัวไปอยู่ในที่แห่งใหม่

เมื่อนำที่อยู่หลังการสมรสมาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 13) ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเดี่ยวที่เกิดจากคู่สมรสแยกครอบครัวไปอยู่ในที่แห่งใหม่หลังการสมรส ในเขตบางกะปิมีร้อยละ 85.3 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 75.2 จึงเห็นได้ว่าเขตมีนบุรี เมื่อชายหญิงแต่งงานแล้วจะอยู่กับบิดามารดามากกว่าที่จะแยกครอบครัวออกไปอยู่ในที่แห่งใหม่ การที่คู่สมรสในเขตมีนบุรีอาศัยอยู่กับบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คงจะไม่ใช้มาจากความจำเป็นด้านแรงงาน เกษตรกรรม แต่น่าจะเป็นเพราะต้องอยู่ดูแลบิดามารดาเมื่อถึงวัยชรามากกว่า หรือเนื่องมาจากบริเวณบ้านในเขตมีนบุรีมีอาณาเขตกว้าง คู่สมรสใหม่สามารถต่อเติมเป็นที่พักอาศัยสำหรับครอบครัวใหม่ แต่เขตบางกะปิมีลักษณะตรงข้าม คู่สมรสจึงต้องแยกครอบครัวไปอยู่ในที่แห่งใหม่

ตารางที่ 13 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประเภทครอบครัว และที่อยู่อาศัยหลังการสมรส

ประเภทครอบครัว/ที่อยู่อาศัยหลังการสมรส	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>อยู่ในที่แห่งใหม่</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	85.3 (139)	75.2 (118)
ครอบครัวขยาย	14.7 (24)	24.8 (39)
รวม	100.0 (163)	100.0 (157)
<u>อยู่กับบิดามารดา</u>		
ครอบครัวเดี่ยว	66.1 (37)	64.5 (49)
ครอบครัวขยาย	33.9 (19)	35.5 (27)
รวม	100.0 (56)	100.0 (76)

2. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน โดยส่วนใหญ่ประกอบด้วย พ่อ แม่ บุตรชาย และบุตรหญิง ส่วน 5 คนขึ้นไปจะมีเครือญาติอยู่อาศัยด้วยหรือเป็นครอบครัวที่มีบุตรมาก จากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเขตบางกะปิมีครอบครัวขนาด 1-4 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 63.0 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 48.9 และจากการเปรียบเทียบด้วยค่าเฉลี่ย ครอบครัวเขตบางกะปิมีขนาด 4.41 คน น้อยกว่าครอบครัวเขตมีนบุรีที่มี 5.20 คน และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติ X^2 มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานคือ เขตบางกะปิมีครอบครัวขนาดเล็กมากกว่าครอบครัวในเขตมีนบุรี ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามขนาดครอบครัว

ขนาดครอบครัว	เขตของกรุงเทพมหานคร		X^2	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
1-4 คน	63.0(138)	48.9(114)		
5 คนขึ้นไป	37.0(81)	51.1(119)		
รวม	100.0(219)	100.0(233)	10.87	0.00
X	4.41	5.20		
S.D.	1.95	2.86		

ลักษณะอาชีพที่นำมาร่วมพิจารณากับขนาดครอบครัว (ตารางที่ 15) แสดงให้เห็นว่า เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี ที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพเป็นผู้บริการ/การจัดการ มีครอบครัวขนาด 1-4 คน มากกว่ากลุ่มอื่น คือร้อยละ 74.1 และ 66.7 หรือหากพิจารณาจากอาชีพในด้านการใช้แรงงานก็จะพบว่า กลุ่มที่ใช้แรงงานน้อยมีครอบครัวขนาด 1-4 คนมากกว่ากลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงานมาก โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพ เกษตรกรรมในเขตมีนบุรีมีครอบครัวขนาด 5 คนขึ้นไปถึงร้อยละ 66.7 ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะงานที่ต้องอาศัยแรงงานจำนวนมาก แม้จะมีเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตรแบบใหม่มาช่วยงานก็ตาม

และ เมื่อ เปรียบ เทียบ เขตบางกะปิกับ เขตมีนบุรี สัดส่วนจำนวนร้อยละของครอบครัวเขตบางกะปิมิทิศทางแสดงว่า เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกมากกว่าเขตมีนบุรีที่ยังมีความเด่นชัดของการอยู่รวมกัน เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ แต่ความแตกต่างดังกล่าวมีแนวโน้มใกล้เคียงกันในกลุ่มอาชีพ เลี้ยง/พนักงาน คือครอบครัวขนาด 1-4 คน เขตบางกะปิริ้อยละ 62.3 และ เขตมีนบุรีมีร้อยละ 60.0 ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า โดยลักษณะอาชีพ เลี้ยง/พนักงานจะทำงานอยู่ในชุมชนเมือง แวดล้อมไปด้วยสังคมที่ครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก มีความเป็นส่วนตัว รายได้เหมาะสมกับภาระทาง เศรษฐกิจของครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อทัศนคติและแนวคิดให้มีการดำรงชีวิตตามแบบของคนในชุมชนเมือง

ตารางที่ 15 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามขนาดครอบครัวและลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว

ขนาดครอบครัว/อาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ผู้บริหาร/การจัดการ</u>		
1-4 คน	74.1 (40)	66.7 (8)
5 คนขึ้นไป	25.9 (14)	*
รวม	100.0 (54)	100.0 (12)
<u>เสมียน/พนักงาน</u>		
1-4 คน	62.3 (33)	60.0 (45)
5 คนขึ้นไป	37.7 (20)	40.0 (30)
รวม	100.0 (53)	100.0 (75)
<u>ค้าขาย</u>		
1-4 คน	57.6 (34)	44.7 (21)
5 คนขึ้นไป	42.4 (25)	55.3 (26)
รวม	100.0 (59)	100.0 (47)
<u>คมนาคมขนส่ง/บริการ/กรรมกร</u>		
1-4 คน	57.8 (26)	40.6 (28)
5 คนขึ้นไป	42.2 (19)	59.4 (41)
รวม	100.0 (45)	100.0 (69)
<u>เกษตรกรรม</u>		
1-4 คน	*	*
5 คนขึ้นไป	*	66.7 (10)
รวม	100.0 (3)	100.0 (15)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

เมื่อนำเอาถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมมาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 16) ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี ที่เคยอาศัยอยู่ที่เขตเมืองชั้นใน มีครอบครัวขนาด 1-4 คนมากที่สุด คือร้อยละ 75.9 และ 62.9 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังคงมีวิถีชีวิตครอบครัวแบบเมืองที่อยู่กันแบบครอบครัวขนาดเล็กที่เหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจที่ต้องใช้จ่ายสูง แต่มีข้อน่าสังเกตว่ากลุ่มครอบครัวที่มาจากต่างจังหวัดมีครอบครัวขนาดใหญ่ (5 คนขึ้นไป) มากกว่ากลุ่มอื่นทั้งในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี คือร้อยละ 51.5 และ 53.6 ซึ่งอาจเป็นเพราะมีเครือข่ายจากถิ่นเดิมเดินทางเข้ามาทำงานและร่วมอาศัยอยู่ด้วย จากการเปรียบเทียบทุกกลุ่มที่อยู่อาศัยเดิม เขตบางกะปิมีครอบครัวขนาด 1-4 คนมากกว่าเขตมีนบุรี ซึ่งเป็นเพราะสภาพสังคมทั้ง 2 เขตมีสภาพสังคมแตกต่างกัน สังคมที่มีระดับความเป็นเมืองมากกว่าจะมีพฤติกรรมอยู่กันเป็นครอบครัวขนาดเล็กมากกว่าสังคมที่มีระดับความเป็นเมืองน้อยกว่า เพราะความจำเป็นด้านภาวะค่าครองชีพ เขตเมืองมีระดับการศึกษาสูงกว่า ทักษะและค่านิยมของกลุ่มคนที่มีการศึกษาระดับสูงมีแนวโน้มของการอยู่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก

ตารางที่ 16 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามขนาดครอบครัว และที่อยู่อาศัย เดิม

ขนาดครอบครัว/ที่อยู่อาศัย เดิม	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ที่อยู่ปัจจุบัน</u>		
1-4 คน	59.4 (38)	46.8 (52)
5 คนขึ้นไป	40.6 (26)	53.2 (59)
รวม	100.0 (64)	100.0 (111)
<u>เขตเมืองชั้นใน</u>		
1-4 คน	75.9 (41)	62.9 (22)
5 คนขึ้นไป	24.1 (13)	37.1 (13)
รวม	100.0 (54)	100.0 (35)
<u>เขตชั้นกลาง/ชานเมือง</u>		
1-4 คน	61.5 (40)	45.8 (27)
5 คนขึ้นไป	38.5 (25)	54.2 (32)
รวม	100.0 (65)	100.0 (59)
<u>ต่างจังหวัด</u>		
1-4 คน	48.5 (16)	46.4 (13)
5 คนขึ้นไป	51.5 (17)	53.6 (15)
รวม	100.0 (33)	100.0 (28)

3. ความต้องการขนาดครอบครัว

ความต้องการขนาดครอบครัว ศึกษาจากจำนวนบุตรที่หัวหน้าครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีต้องการมี หัวหน้าครอบครัวที่มีบุตรส่วนใหญ่ตอบจำนวนบุตร เท่ากับที่มีอยู่ ส่วนหัวหน้าครอบครัวที่ยังไม่มีบุตรต้องการมีประมาณ 1-2 คนมากที่สุดและจากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีต้องการมีบุตร 1-2 คนมากที่สุด คือร้อยละ 82.8 และ 77.3 ตามลำดับ รองลงมาคือ 3 คนขึ้นไป และไม่ต้องการ หากเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต จะพบว่าเขตบางกะปิต้องการมีบุตร 1-2 คน มากกว่าเขตมีนบุรี แต่จากการเปรียบเทียบด้วยค่าเฉลี่ย ความต้องการขนาดครอบครัวเขตบางกะปิต้องการมีบุตรต่ำกว่าเขตมีนบุรีเล็กน้อย คือ เขตบางกะปิต้องการ 2.01 คน และเขตมีนบุรีต้องการ 2.23 คนและ เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ X^2 ไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า หัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิต้องการครอบครัวขนาดเล็กมากกว่าหัวหน้าครอบครัวในเขตมีนบุรี ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว

ความต้องการขนาดครอบครัว	เขตของกรุงเทพมหานคร		X^2	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
ไม่ต้องการ	4.6 (10)	3.4 (8)		
1 - 2 คน	82.8 (173)	77.3 (174)		
3 คนขึ้นไป	17.2 (36)	22.7 (51)		
รวม	100.0 (219)	100.0 (233)	2.38	0.30
\bar{X}	2.01	2.23		
S.D.	1.21	1.29		

ปัจจุบันแนวโน้มของสังคมมีอัตราการเกิดลดลง เพราะคู่สมรสต้องการมีบุตร 1-2 คนมากที่สุด อันเป็นผลมาจากนโยบายการคุมกำเนิดและมีเครื่องมือนิวคุมกำเนิดที่ทันสมัย หากจะเปรียบเทียบกับคู่สมรสในสมัยก่อนจะมีบุตรมากกว่าปัจจุบัน เพราะคู่สมรสมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดน้อย และสังคมมีความนิยมในการมีบุตรมาก ฉะนั้นคู่สมรสที่มีช่วงอายุต่างกัน ย่อมที่จะได้รับอิทธิพลจากสังคมต่างยุคที่มีทัศนคติต่อการมีบุตรมากและน้อยแตกต่างกัน

หัวหน้าครอบครัวในกลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี ถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในช่วงสังคมปัจจุบันที่นิยมมีบุตรน้อยมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากขึ้นไป และผลการวิจัย (ตารางที่ 18) ก็แสดงว่าทั้งเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีต้องการมีบุตร 1-2 คน มากกว่ากลุ่มอายุอื่น คือ ร้อยละ 92.3 และ 86.2 ตามลำดับ และในกลุ่มอายุ 30 ปีขึ้นไปที่อยู่ในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีมีอัตราส่วนจำนวนร้อยละต้องการมีบุตร 3 คนขึ้นไปสูงขึ้นตามกลุ่มอายุ

การที่กลุ่มอายุ 30 ปีขึ้นไปในเขตมีนบุรี มีความต้องการบุตรมากนั้น ก็เนื่องมาจากมีนบุรีที่เป็นชนบทมาก่อน เป็นสังคมที่ต้องการมีบุตรมาก หรือครอบครัวบิดามารดา เป็นเกษตรกรที่ต้องการมีบุตรมาก การได้รับอุดมคติและอยู่ในครอบครัวที่มีบุตรมาก อาจมีผลทำให้การตัดสินใจโน้มน้าวไปยังไปทางมีบุตรมากตามไปด้วย ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มที่มีอายุน้อยที่อยู่ในช่วงที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความพร้อมในการเปิดรับความคิดในแบบที่ทันสมัยจึงเลือกมีขนาดครอบครัว เล็กลง

แม้ว่าเขตบางกะปิจะมีทิศทางของการมีบุตร 3 คนขึ้นไปสูงขึ้นตามกลุ่มอายุ เช่นเดียวกับเขตมีนบุรีก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบความต้องการมีบุตร 1-2 คนของหัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิจะมีมากกว่าหัวหน้าครอบครัวในเขตมีนบุรีทุกกลุ่มอายุ

ตารางที่ 18 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และอายุของ
หัวหน้าครอบครัว

ความต้องการขนาดครอบครัว/อายุ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>น้อยกว่า 30 ปี</u>		
ไม่ต้องการ	-	10.3 (3)
1 - 2 คน	92.3 (12)	86.2 (25)
3 คนขึ้นไป	7.7 (1)	3.4 (1)
รวม	100.0 (13)	100.0 (29)
<u>30 - 49 ปี</u>		
ไม่ต้องการ	4.2 (7)	1.4 (2)
1 - 2 คน	83.1 (138)	81.1 (120)
3 คนขึ้นไป	12.7 (21)	17.6 (26)
รวม	100.0 (166)	100.0 (148)
<u>50 ปีขึ้นไป</u>		
ไม่ต้องการ	7.5 (3)	5.4 (3)
1 - 2 คน	57.5 (23)	51.8 (29)
3 คนขึ้นไป	35.0 (14)	42.9 (24)
รวม	100.0 (40)	100.0 (56)

จากผลการวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่ต้องการ คือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำมักต้องการมีบุตรมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงขึ้นไป เพราะบุคคลที่มีความรู้ต่างระดับกัน จะมีความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อการตัดสินใจมีบุตรมากและน้อยแตกต่างกัน

เมื่อนำระดับการศึกษามาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 19) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการขนาดครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการศึกษาในทิศทางเดียวกัน คือ หัวหน้าครอบครัวเขตบางกะปิที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา (รวม ปวส.) ต้องการมีบุตร 1-2 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 88.2 แต่เขตมีนบุรีต้องการ 1-2 คนมากที่สุด ในกลุ่มมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) คือ ร้อยละ 92.3

เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต ไม่พบว่าเขตบางกะปิต้องการมีบุตร 1-2 คนมากที่สุด แต่จะพบในเขตมีนบุรีกลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) ร้อยละ 92.3 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้าครอบครัวกลุ่มการศึกษาระดับนี้เป็นคนสมัยใหม่ มีการรับและฟังข่าวสารดี จึงมีทัศนคติที่จะดำเนินชีวิตเป็นครอบครัวขนาดเล็ก และเมื่อพิจารณาจากฐานะ เศรษฐกิจของตนแล้ว หากมีบุตรมากจะเลี้ยงดูได้ไม่ดีเท่าที่ควร และเมื่อเปรียบทุกระดับการศึกษา ยกเว้นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (รวม ปวช.) เขตบางกะปิต้องการมีบุตร 1-2 คนมากกว่าเขตมีนบุรี ซึ่งแสดงว่าผู้ที่อยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ต้องการมีบุตร 1-2 คนมากกว่าเขตชานเมือง อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของระดับความเป็นเมืองที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว

ความต้องการขนาดครอบครัว/ระดับการศึกษา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ประถมศึกษา</u>		
ไม่ต้องการ	3.7(2)	3.6(5)
1 - 2 คน	74.1(40)	67.6(94)
3 คนขึ้นไป	22.2(12)	28.8(40)
รวม	100.0(54)	100.0(139)
<u>มัธยมศึกษา (รวม ปวช.)</u>		
ไม่ต้องการ	7.0(4)	3.8(2)
1 - 2 คน	68.4(39)	92.3(48)
3 คนขึ้นไป	24.6(14)	3.8(2)
รวม	100.0(57)	100.0(52)
<u>อุดมศึกษา (รวม ปวส.)</u>		
ไม่ต้องการ	2.0(2)	2.7(1)
1 - 2 คน	88.2(90)	81.1(30)
3 คนขึ้นไป	9.8(10)	16.2(6)
รวม	100.0(102)	100.0(37)

ในปัจจุบันทุกอาชีพมีแนวโน้มต้องการมีขนาดครอบครัว เล็กลง เพราะบุตรมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจลดลง แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงาน เช่น การเกษตรกรรม ยังให้ความสำคัญในเรื่องนี้อยู่บ้าง

จากผลการวิจัย (ตารางที่ 20) พบว่า หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและเขตมีนบุรีที่มีอาชีพเกษตรกรรม ต้องการมีบุตร 3 คนขึ้นไป จำนวนร้อยละมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น คือ ร้อยละ 100.0 และ 46.7 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบทุกกลุ่มอาชีพระหว่างเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี ยกเว้นอาชีพค้าขาย เขตมีนบุรีต้องการมีบุตร 3 คนขึ้นไปมากกว่าเขตบางกะปิ

ตารางที่ 20 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว

ความต้องการขนาดครอบครัว/ลักษณะอาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ผู้บริหาร/การจัดการ</u>		
ไม่ต้องการ	1.9 (1)	-
1 - 2 คน	87.0 (47)	83.3 (10)
3 คนขึ้นไป	11.1 (6)	16.7 (2)
รวม	100.0 (54)	100.0 (12)
<u>เสมียน/พนักงาน</u>		
ไม่ต้องการ	7.5 (4)	2.7 (2)
1 - 2 คน	84.9 (45)	88.0 (66)
3 คนขึ้นไป	7.5 (4)	9.3 (7)
รวม	100.0 (53)	100.0 (75)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ความต้องการขนาดครอบครัว/ลักษณะอาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ค้าขาย</u>		
ไม่ต้องการ	6.8(4)	-
1 - 2 คน	71.2(42)	78.7(37)
3 คนขึ้นไป	22.0(13)	17.0(8)
รวม	100.0(59)	100.0(47)
<u>คมนาคมขนส่ง/บริการ/กรรมการ</u>		
ไม่ต้องการ	2.2(1)	2.9(2)
1 - 2 คน	80.0(36)	65.2(45)
3 คนขึ้นไป	22.9(8)	31.9(22)
รวม	100.0(45)	100.0(69)
<u>เกษตรกรรม</u>		
ไม่ต้องการ	-	-
1 - 2 คน	-	53.3(8)
3 คนขึ้นไป	100.0(3)	46.7(7)
รวม	100.0(3)	100.0(15)

ปัจจุบันการตัดสินใจมีบุตรของคู่สมรสมีอุปสรรคหลายประการ เช่น ไม่มีคนเลี้ยงดู ภาระด้านเศรษฐกิจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยา กล่าว คือ การออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจของสามี โดยเฉพาะในชุมชนเมืองคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีรายได้จะไม่เพียงพอกับค่าครองชีพทั้งสองฝ่ายจึงต้องช่วย เหลือซึ่งกันและกัน หากภรรยามีบุตรค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวย่อมจะสูงขึ้น เมื่อต้องออกไปทำงานนอกบ้านตามปกติปัญหาการเลี้ยงดูบุตรก็จะมีตามมา โดยเฉพาะครอบครัวเดียวที่ไม่มีญาติพี่น้องมาช่วย เหลือ

จากผลการวิจัย (ตารางที่ 21) ครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีที่มีภรรยาทำงานนอกบ้านและไม่ทำงานนอกบ้าน ต้องการมีบุตร 1-2 คนมากกว่า 3 คนขึ้นไป และการทำงานนอกบ้านของภรรยามีอิทธิพลทำให้ตัดสินใจมีบุตร 1-2 คน มากกว่าไม่ทำงานนอกบ้าน ซึ่งแสดงว่าภรรยาที่ไม่ทำงานนอกบ้านมีต้องกังวลต่อการมีบุตร เพราะมีเวลาและเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองได้ และการที่ไม่ออกไปทำงานนอกบ้านอาจเป็นเพราะมีอาชีพอยู่กับที่พักอาศัยหรือฐานะครอบครัวจากรายได้ของสามีเพียงพอกับการครองชีพ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต พบว่าเขตบางกะปิในกลุ่มที่ทำงานนอกบ้าน มีความต้องการบุตร 1-2 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 82.1 และมากกว่าเขตมีนบุรีมีร้อยละ 76.1 เขตบางกะปินอกจากจะมีทัศนคติและแนวคิดต้องการมีบุตร 1-2 คน ด้วยปัจจัยอุปสรรคจากปัญหาการเลี้ยงดู และภาระค่าครองชีพที่สูง เมื่อมีบุตรมาก การออกไปทำงานนอกบ้านย่อมจะได้รับข่าวสารของทางราชการที่รณรงค์ให้มีบุตร 1-2 คนมากกว่าไม่ออกไปทำงานนอกบ้าน ประกอบกับการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยา อาจมาจากต้องการสร้างฐานะครอบครัวและต้องการความก้าวหน้าในสังคม การมีบุตรมากไม่เพียงแต่จะมีอุปสรรคการเลี้ยงดูวัยเด็กเท่านั้น แต่เมื่อบุตรโตขึ้นการดูแล ให้การศึกษา และมีเวลาให้กับบุตรก็เป็นสิ่งสำคัญ การออกไปทำงานนอกบ้านของสตรี ต้องมีความคล่องตัวและสุขภาพแข็งแรง การมีบุตรมากจะทำให้สตรีขาดความคล่องตัว และสุขภาพไม่แข็งแรงตามมาด้วย

ตารางที่ 21 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และบทบาทของ
ภรรยา

ความต้องการขนาดครอบครัว/บทบาทของภรรยา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ทำงานนอกบ้าน</u>		
ไม่ต้องการ	6.0 (7)	3.5 (4)
1 - 2 คน	82.1 (96)	76.1 (86)
3 คนขึ้นไป	12.0 (14)	20.4 (23)
รวม	100.0 (117)	100.0 (113)
<u>ไม่ทำงานนอกบ้าน</u>		
ไม่ต้องการ	2.3 (2)	3.4 (4)
1 - 2 คน	76.7 (66)	73.3 (85)
3 คนขึ้นไป	20.9 (18)	23.3 (27)
รวม	100.0 (86)	100.0 (116)

แนวโน้มของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในเขตเมืองและเขตชานเมืองที่ศึกษา เป็นผลมาจากการอพยพมากกว่าการเพิ่มตามธรรมชาติ ผู้ที่อพยพโดยส่วนใหญ่มักจะมีเป้าประสงค์ของการสร้างฐานะครอบครัว การมีบุตรมากจึงเป็นอุปสรรคของการสร้างฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

จากผลการวิจัย (ตารางที่ 22) พบว่า ความต้องการมีบุตรมากหรือน้อยสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยทั้งเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี โดยเฉพาะกลุ่มที่มาจากเขตบางกะปิขึ้นในต้องการมีบุตร 1-2 คนมากที่สุด คือ ร้อยละ 90.2 และ 90.9 ซึ่งสะท้อนทัศนคติและแนวความคิดการมีบุตรน้อยของผู้ที่เคยอยู่ในชุมชนที่มีความเป็นเมืองอย่างดี และตรงข้ามกับกลุ่มครอบครัวที่มาจากต่างจังหวัดที่รับอิทธิพลทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของการมีบุตรมากตามแบบชุมชนชนบทมาก่อน

และจากการเปรียบเทียบครอบครัว เขตบางกะปิที่อยู่ปัจจุบันมาตลอด และมาจาก
เขตชั้นกลาง/ชานเมือง ต้องการมีบุตร 1-2 คน ร้อยละ 78.7 และ 87.1 มากกว่าเขตมีนบุรี
ที่มีร้อยละ 72.5 และ 80.4 ตามลำดับ แต่กลุ่มอื่นมีทิศทางตรงข้าม

ตารางที่ 22 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และถิ่นที่อยู่อาศัย
เดิม

ความต้องการขนาดครอบครัว/ถิ่นที่อยู่อาศัย เดิม	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ที่อยู่ปัจจุบัน</u>		
1 - 2 คน	78.7 (48)	72.5 (79)
3 คนขึ้นไป	21.3 (13)	27.5 (30)
รวม	100.0 (61)	100.0 (109)
<u>เขตเมืองชั้นใน</u>		
1 - 2 คน	90.2 (46)	90.9 (30)
3 คนขึ้นไป	*	*
รวม	100.0 (51)	100.0 (33)
<u>เขตชั้นกลาง/ชานเมือง</u>		
1 - 2 คน	87.1 (54)	80.4 (45)
3 คนขึ้นไป	12.9 (8)	19.6 (11)
รวม	100.0 (62)	100.0 (56)
<u>ต่างจังหวัด</u>		
1 - 2 คน	68.8 (22)	74.1 (20)
3 คนขึ้นไป	31.3 (10)	25.9 (7)
รวม	100.0 (32)	100.0 (27)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

4. การตัดสินใจในครอบครัว

โดยปกติการตัดสินใจของคนเราโดยทั่วไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือกิจกรรมที่มีอยู่ในขณะนั้น เช่นเดียวกับการตัดสินใจในครอบครัวของสามีและภรรยา มักจะเป็นไปตามหน้าที่ประจำที่แต่ละฝ่ายมีต่อครอบครัว แต่การดำเนินชีวิตคู่ของสามีและภรรยา มีบางกิจกรรมหรือบางเงื่อนไขที่สำคัญ ที่ไม่ได้เป็นหน้าที่ของสามีหรือภรรยาโดยเฉพาะ ซึ่งจะนำมาพิจารณาว่าสามีและภรรยามีส่วนต่อการตัดสินใจ หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากกว่ากัน และนำมาประเมินว่าการตัดสินใจในครอบครัว จัดอยู่ในสามีและภรรยาเท่าเทียมกัน หรือภรรยามากกว่าสามี หรือสามีมากกว่าภรรยา

จากการจำแนกการตัดสินใจของสามีและภรรยา ที่มีต่อจำนวนบุตร เพศของบุตร เลือกสถานศึกษาให้บุตร เลือกที่อยู่หลังการสมรส และการไปร่วมงานสังคม (ตารางที่ 23) ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี มีการตัดสินใจของสามีและภรรยาเท่าเทียมกันมากที่สุดในทุกๆข้อ แต่ครอบครัวในเขตบางกะปิมีจำนวนร้อยละการตัดสินใจของสามีและภรรยาเท่าเทียมกันมากกว่าครอบครัวเขตมีนบุรี

การเปรียบเทียบการตัดสินใจในครอบครัวระหว่างครอบครัวเขตบางกะปิ กับเขตมีนบุรี แสดงให้เห็นว่าเขตที่มีความเป็นเมืองมาก จะเป็นครอบครัวที่มีการตัดสินใจของสามีและภรรยาเท่าเทียมกันมากกว่าเขตที่มีความเป็นเมืองน้อยกว่า ซึ่งอาจจะมีหลายปัจจัย เช่น เขตบางกะปิเป็นครอบครัวที่มีภรรยาออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่าเขตมีนบุรี การออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาจะทำให้ภรรยาเข้ามามีบทบาทต่อการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัวมากกว่ากรณีที่ภรรยาไม่ทำงานนอกบ้าน และปัจจุบันชุมชนเมืองมีแนวโน้มของการยอมรับบทบาทของสตรี สตรีมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น หรืออาจเป็นเพราะว่าชุมชนเมืองมีความเป็นครอบครัวนิยมสูง (Familism) แต่ละครอบครัวต่างคนต่างอยู่ มีความสัมพันธ์กันน้อย คู่สมรสของแต่ละคนจึงมีความสำคัญต่อกัน เมื่อมีปัญหาหรือต้องการผู้ร่วมปรึกษาหารือในการตัดสินใจ สามีและภรรยาจึงต้องร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันตัดสินใจ แนวโน้มการตัดสินใจของสามีและภรรยาเท่าเทียมกันจึงมีมากตามมาด้วย

ตารางที่ 23 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจภายในครอบครัวตามรายข้อ

ข้อ	รายการ	การตัดสินใจภายในครอบครัว					
		เขตบางกะปิ			เขตมีนบุรี		
		E	W>H	H>W	E	W>H	H>W
1.	จำนวนบุตร	70.6(132)	14.4(27)	15.0(28)	64.6(135)	15.3(32)	20.1(42)
2.	เพศของบุตร	74.3(139)	11.2(21)	14.4(27)	63.4(130)	13.2(27)	23.4(48)
3.	เลือกสถานที่						
	ศึกษาให้บุตร	50.0(90)	19.4(35)	30.6(55)	48.5(100)	17.5(36)	34.0(70)
4.	เลือกที่อยู่หลัง						
	การสมรส	48.9(91)	18.3(34)	32.8(61)	45.8(99)	15.7(34)	38.4(83)
5.	การไปร่วมงาน						
	สังคม	53.3(100)	13.9(26)	32.6(61)	51.8(113)	11.9(26)	36.2(79)

หมายเหตุ E = สามีและภรรยา เท่าเทียมกัน

W>H = ภรรยามากกว่าสามี

H>W = สามีมมากกว่าภรรยา

เมื่อนำคะแนนมาจัดกลุ่มเพื่อจำแนกร้อยละการตัดสินใจภายในครอบครัวออกเป็น 3 กลุ่มคือ สามีและภรรยาเท่าเทียมกัน ภรรยามากกว่าสามี และสามีมักกว่าภรรยา ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเขตบางกะปิกับเขตมีนบุรีมีสามีและภรรยาตัดสินใจเท่าเทียมกันมากที่สุด รองลงมาเป็นภรรยามากกว่าสามีและสามีมักกว่าภรรยา หากพิจารณาเฉพาะครอบครัวที่สามีและภรรยา มีการตัดสินใจเท่าเทียมกัน เขตบางกะปิมีจำนวนร้อยละ 50.0 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 45.9 เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ X^2 ไม่มีนัยสำคัญ ณ. ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ครอบครัวในเขตบางกะปิเป็นครอบครัวที่สามี และภรรยา มีการตัดสินใจเท่าเทียมกันมากกว่าสามีและภรรยาในครอบครัวเขตมีนบุรี ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจ

การตัดสินใจ	เขตของกรุงเทพมหานคร		X^2	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
สามีและภรรยาเท่าเทียมกัน	50.0 (95)	45.9 (102)		
ภรรยามากกว่าสามี	38.4 (73)	38.3 (85)		
สามีมักกว่าภรรยา	11.6 (22)	15.8 (35)		
รวม	100.0 (190)	100.0 (222)	1.65	0.44

การศึกษาอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจระหว่างสามิและภรรยา กล่าวคือ คู่สมรสที่อาศัยอยู่ในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน คู่สมรสที่มีการศึกษาระดับสูง มักจะมีส่วนร่วมรับภาระทางเศรษฐกิจด้วยกัน คือมีอาชีพทำ เมื่อต่างฝ่ายต่างมีส่วนรับผิดชอบหน้าที่ต่อครอบครัวด้วยกัน การตัดสินใจของสามิและภรรยา เท่าเทียมกันก็มีแนวโน้มสูงขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้ว เขตบางกะปิจะเป็นครอบครัวที่คู่สมรสมีการศึกษาสูงกว่าเขตมีนบุรี ฉะนั้นการนำเอาระดับการศึกษามาร่วมพิจารณา น่าจะพบว่าเมื่อหัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาระดับสูงขึ้น น่าจะเป็นครอบครัวที่มีการตัดสินใจของสามิและภรรยา เท่าเทียมกันมากขึ้น และครอบครัวเขตบางกะปಿನ่าจะเป็นครอบครัวที่มีการตัดสินใจของสามิและภรรยา เท่าเทียมกันมากกว่าเขตมีนบุรี

เมื่อนำระดับการศึกษามาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 25) ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวเขตบางกะปิ เป็นครอบครัวที่มีการตัดสินใจกันระหว่างสามิและภรรยา เท่าเทียมกันเพิ่มมากขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และมีมากที่สุดในการศึกษาระดับอุดมศึกษา (รวม ปวส.) คือ ร้อยละ 53.3 ส่วนเขตมีนบุรีไม่มีทิศทางสัมพันธ์กับระดับการศึกษา แต่การตัดสินใจร่วมกันระหว่างสามิและภรณามีมากที่สุดในกลุ่มระดับอุดมศึกษา (รวม ปวส.) ถึงร้อยละ 62.9 เช่นเดียวกับเขตบางกะปิ เหตุผลที่ครอบครัวเขตมีนบุรีมีการตัดสินใจของสามิและภรรยา เท่าเทียมกัน มากกว่าครอบครัวเขตบางกะปิในกลุ่มการศึกษานี้ อาจเป็นเพราะว่าเขตมีนบุรีปัจจุบันมีแนวโน้มของครอบครัวชนชั้นกลางและชั้นสูง ที่มีความเป็นอยู่แบบสมัยใหม่อยู่กันมาก ซึ่งสังเกตได้จากการขยายตัวของที่พักอาศัย และครอบครัวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง การตัดสินใจของสามิและภรรยา เท่าเทียมกันจึงมีมากกว่าเขตบางกะปิ

จากการเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต จะพบว่าในกลุ่มมัธยมศึกษาเท่า่นั้นที่มีทิศทาง การตัดสินใจร่วมกันของสามิและภรรยา เท่าเทียมกัน ตามแบบของสังคมที่มีความเป็นเมืองต่างระดับกันคือร้อยละ 52.0 และ 36.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจ และระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว

การตัดสินใจ/ระดับการศึกษา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ประถมศึกษา</u>		
สามีและภรรยา เท่า เทียมกัน	38.6 (17)	44.4 (59)
ภรรยามากกว่าสามี	40.9 (18)	41.4 (55)
สามีมากกว่าภรรยา	20.5 (9)	14.3 (19)
รวม	100.0 (44)	100.0 (133)
<u>มัธยมศึกษา (รวม ปวช.)</u>		
สามีและภรรยา เท่า เทียมกัน	52.0 (26)	36.0 (18)
ภรรยามากกว่าสามี	34.0 (17)	40.0 (20)
สามีมากกว่าภรรยา	14.0 (7)	24.0 (12)
รวม	100.0 (50)	100.0 (50)
<u>อุดมศึกษา (รวม ปวส.)</u>		
สามีและภรรยา เท่า เทียมกัน	53.3 (49)	62.9 (22)
ภรรยามากกว่าสามี	40.2 (37)	25.7 (9)
สามีมากกว่าภรรยา	6.5 (6)	*
รวม	100.0 (92)	100.0 (35)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

การออกไปทำงานนอกบ้านของสตรีทำให้สถานภาพของสตรีสูง เพราะมีส่วนช่วยสามีรับภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว ประกอบกับสตรีที่ออกไปทำงานนอกบ้านส่วนมากมีการศึกษาสูง การดำเนินชีวิตของครอบครัวทั้งสามีและภรรยายอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพราะภาระหน้าที่การเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

เมื่อนำเอาบทบาทของภรรยามาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 26) ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีที่มีภรรยาทำงานนอกบ้าน มีการตัดสินใจของสามีและภรรยาเท่าเทียมกัน ร้อยละ 50.0 และ 54.6 มากกว่าครอบครัวที่ภรรยาไม่ทำงานนอกบ้าน แต่จะเป็นครอบครัวที่สามีตัดสินใจมากกว่าภรรยาเพิ่มขึ้นจากครอบครัวที่มีภรรยาทำงานนอกบ้าน ซึ่งแสดงว่าครอบครัวที่ภรรยาไม่ทำงานนอกบ้าน ภรรยาไม่มีบทบาทต่อการตัดสินใจน้อยลง วิถีชีวิตของครอบครัวถูกนำโดยสามี เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในฐานะผู้เลี้ยงดูครอบครัว

จากการเปรียบเทียบครอบครัวเขตมีนบุรีที่มีภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน สามีและภรรยาตัดสินใจเท่าเทียมกันมากกว่าเขตบางกะปิ แต่ครอบครัวที่มีภรรยาไม่ทำงานนอกบ้านเป็นไปตามอิทธิพลของสังคมที่มีความเป็นเมืองต่างระดับกัน คือ ครอบครัวเขตบางกะปิมีการตัดสินใจร่วมกันของสามีและภรรยาเท่าเทียมกัน มากกว่าครอบครัวเขตมีนบุรี คือ ร้อยละ 47.4 และ 38.4

ตารางที่ 26 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจ และบทบาทของภรรยา

การตัดสินใจ/บทบาทของภรรยา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ทำงานนอกบ้าน</u>		
สามีและภรรยา เท่ากัน	50.0 (51)	54.6 (59)
ภรรยามากกว่าสามี	39.2 (40)	33.3 (36)
สามีมากกว่าภรรยา	10.8 (11)	12.0 (13)
รวม	100.0 (102)	100.0 (108)
<u>ไม่ทำงานนอกบ้าน</u>		
สามีและภรรยา เท่ากัน	47.4 (37)	38.4 (43)
ภรรยามากกว่าสามี	38.5 (30)	42.0 (47)
สามีมากกว่าภรรยา	14.1 (11)	19.6 (22)
รวม	100.0 (78)	100.0 (112)

5. การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีหลากหลายชนิดตามแต่โอกาสจะอำนวย แต่กิจกรรมหลักที่สามารถจะนำมาใช้วัดระดับการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวในการวิจัยครั้งนี้ คือ การรับประทานอาหารเข้าด้วยกัน การรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน การดูทีวีร่วมกัน การที่หัวหน้าครอบครัวช่วยคู่สมรสทำงานบ้านหรือไม่ และสอนทำการบ้านหรือให้ความสนใจการเรียนหรือถามทุกข์สุขของลูกบ้างหรือไม่

จากค่าคะแนนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว จำแนกตามรายข้อ (ตารางที่ 27) ผลการวิจัยพบว่า เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรีมีค่าเฉลี่ยของการทำกิจกรรมร่วมกันสูงสุด 2 รายการเช่นเดียวกัน คือ การรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน และดูทีวีร่วมกัน แต่เขตมีนบุรีมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเขตบางกะปิและ เช่นเดียวกับการเปรียบเทียบทุกรายข้อ และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เขตมีนบุรีมีค่าเฉลี่ย 3.80 มากกว่าเขตบางกะปิที่มีค่าเฉลี่ย 3.35

การที่ครอบครัว เขตมีนบุรีมีค่าเฉลี่ยของการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมากกว่าเขตบางกะปิ แสดงว่าครอบครัว เขตมีนบุรีมีโอกาสที่จะทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมากกว่าเขตบางกะปิ ซึ่งอาจเป็นเพราะหัวหน้าครอบครัว เขตมีนบุรีมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากกว่าหัวหน้าครอบครัวเขตบางกะปิ ที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการเดินทางเพราะการจราจรติดขัด ครอบครัว เขตมีนบุรีเป็นครอบครัวที่มีภรรยาไม่ทำงานนอกบ้านมากกว่าเขตบางกะปิ โอกาสที่จะรับประทานอาหารร่วมกันจึงมีมากกว่าครอบครัวเขตบางกะปิที่มีภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งบางครั้งการรับประทานอาหารนอกบ้านสะดวกกว่าที่จะรับประทานอาหารร่วมกัน ประกอบกับเขตบางกะปิเป็นแหล่งที่มีสถานบันเทิงมากกว่าเขตมีนบุรี การพักผ่อนอยู่กับบ้านในวันหยุดหรือทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ตามที่นำมาใช้วิเคราะห์ครั้งนี้ อาจเกิดขึ้นได้น้อย ครอบครัวที่มีบุตรแล้วบางครอบครัวพ่อแม่ไม่ต้องให้ความสนใจกับการเรียนมากนัก เพราะมีองค์กรที่ทำหน้าที่เสริมเพิ่มวิชาความรู้อยู่มาก

การที่ค่าเฉลี่ยของการรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน และดูทีวีร่วมกันมีมากกว่ารายการอื่น เป็นเพราะกิจกรรมเหล่านี้อยู่ในช่วงเวลาที่มีสมาชิกของครอบครัวทุกคนหมดจากภาระหน้าที่ประจำวันมาถึงที่พักอาศัยแล้ว และโดยเฉพาะการรับประทานอาหารเย็นถือได้ว่าเป็น

กิจกรรมสำคัญของครอบครัว เพราะนอกเหนือไปจากอาหารเย็นแล้วโอกาสที่สมาชิกของครอบครัว จะรับประทานอาหารร่วมกัน เวลาอื่นมีน้อย และการดูทีวีร่วมกัน เป็นการพักผ่อนหลังจากหมดภาระหน้าที่ประจำของสมาชิกภายในครอบครัวทุกคนแล้ว

ตารางที่ 27 แสดงค่าคะแนนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก จำแนกตามรายชื่อ

ข้อ	รายการ	เขตบางกะปิ		เขตมีนบุรี	
		N=219		N=231	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน	2.99	1.63	3.39	1.70
2.	รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน	3.85	1.43	4.28	1.28
3.	สมาชิกในครอบครัวดูทีวีร่วมกัน	3.78	1.46	4.15	1.37
4.	ช่วยคู่สมรสทำงานบ้านหรืองาน อื่นๆ	2.91	1.63	3.60	1.61
5.	สอนทำการบ้านหรือให้ความ สนใจการเรียนหรือถามทุกข์สุข ของลูก	3.12	1.65	3.45	1.68
	\bar{X}	3.35		3.80	
	S.D.	1.02		0.89	

เมื่อนำค่าคะแนนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มาจัดกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันน้อย และทำกิจกรรมร่วมกันมาก ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมร่วมกันน้อย เขตบางกะปิมีร้อยละ 19.8 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 7.2 และการทำกิจกรรมร่วมกันมาก เขตบางกะปิมีจำนวนร้อยละ 80.2 น้อยกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 92.8 จากสัดส่วนจำนวนร้อยละแสดงให้เห็นว่า เขตบางกะปิมีการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยกว่าเขตมีนบุรี และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติ X^2 มีนัยสำคัญ ณ. ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ครอบครัวในเขตบางกะปิเป็นครอบครัวที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว น้อยกว่าครอบครัวในเขตมีนบุรีดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก

การทำกิจกรรมร่วมกัน	เขตของกรุงเทพมหานคร		X^2	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	19.8 (34)	7.2 (14)		
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	80.2 (138)	92.8 (180)		
รวม	100.0 (172)	100.0 (194)	12.60	0.00

หากภรรยาทำงานนอกบ้าน โอกาสที่จะมีการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวน่าจะมีย้อยลง เนื่องจากภรรยาที่มีภาระหน้าที่ประจำวันนอกบ้าน กิจกรรมอื่นภายในครอบครัวอาจจะได้รับผลกระทบ เพราะเมื่อมาถึงที่อยู่อาศัยต้องการที่จะพักผ่อน หรือมาถึงเวลา มีค่ากิจกรรมที่อยู่ในช่วงดังกล่าวอาจจะมีโอกาสทำร่วมกันน้อย และครอบครัวเขตบางกะปิมีภรรยาออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่าเขตมีนบุรี ปัจจัยเหล่านี้น่าจะมีผลต่อการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว มากน้อยแตกต่างกัน

จากการนำบทบาทภรรยามาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 29) ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีที่มีภรรยาทำงานนอกบ้าน มีแนวโน้มของการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยกว่าครอบครัวที่ไม่มีภรรยาไม่ทำงานนอกบ้าน และจากการเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต เขตบางกะปิมีทิศทางของการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยกว่าเขตมีนบุรี ทั้งกลุ่มที่ทำงานนอกบ้านและไม่ทำงานนอกบ้าน กล่าวคือกลุ่มทำงานนอกบ้าน เขตบางกะปิมีการทำกิจกรรมร่วมกันมาก ร้อยละ 78.0 น้อยกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 93.5 และกลุ่มไม่ทำงานนอกบ้าน เขตบางกะปิมีการทำกิจกรรมร่วมกันมากร้อยละ 82.9 น้อยกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 92.9

มีข้อน่าสังเกตว่า ครอบครัวในเขตมีนบุรีที่ภรรยาทำงานนอกบ้านมีการทำกิจกรรมร่วมกันมาก มีจำนวนร้อยละ 93.5 มากกว่าครอบครัวที่ไม่ทำงานนอกบ้านที่มีร้อยละ 92.9 ซึ่งอาจเป็นเพราะการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาในครอบครัวเขตมีนบุรี ทำอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนหรือใกล้กับที่พักอาศัย และสมาชิกคนอื่นก็มีภาระหน้าที่ประจำวันอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเช่นกัน แต่ครอบครัวที่ภรรยาไม่ทำงานนอกบ้าน สมาชิกในครอบครัวอาจมีสถานที่ทำงานอยู่นอกเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน เช่น สามีอาจทำงานอยู่ที่เขตบางกะปิชั้นใน เป็นต้น

ตารางที่ 29 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก และ
บทบาทของภรรยา

การทำกิจกรรมร่วมกัน/บทบาทภรรยา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ทำงานนอกบ้าน</u>		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	22.0 (20)	6.5 (6)
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	78.0 (71)	93.5 (86)
รวม	100.0 (91)	100.0 (92)
<u>ไม่ทำงานนอกบ้าน</u>		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	17.1 (12)	7.1 (7)
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	82.9 (58)	92.9 (92)
รวม	100.0 (70)	100.0 (99)

สถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัวกับการทำกิจกรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัว น่าจะมีความสัมพันธ์กันโดยตรง หากสถานที่ทำงานอยู่ไกลจากที่อยู่อาศัยจะมี เวลาอยู่กับครอบครัว น้อยกว่าหัวหน้าครอบครัวที่ทำงานอยู่ใน เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้าน เรือน และแม้ว่าหัวหน้าครอบครัว เขต บางกะปิและ เขตมีนบุรี ส่วนใหญ่จะมีสถานที่ทำงานอยู่ใน เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้าน เรือน เหมือนกันก็ตาม แต่หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิจะพบกับปัญหาการจราจรติดขัดมากกว่าหัวหน้าครอบครัว เขตมีนบุรี ปัจจัย เหล่านี้ น่าจะมีอิทธิพลทำให้การทำกิจกรรมในครอบครัว มีมาน้อยแตกต่างกัน

เมื่อนำสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัวมารวมพิจารณา (ตารางที่ 30) ผล การวิจัยพบว่า ครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรีที่หัวหน้าครอบครัวทำงานอยู่นอก เขตที่ตั้ง ถิ่นฐานบ้าน เรือน มีแนวโน้มของการทำกิจกรรมร่วมกันมากกว่าที่ทำงานอยู่ใน เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้าน เรือน และมีการทำกิจกรรมร่วมกันมากในกลุ่มที่ทำงานอยู่ที่ เขตเมืองชั้นใน คือร้อยละ 90.0 และ 94.4 ซึ่งอาจ เป็น เพราะ ว่ากลุ่มครอบครัว เหล่านี้ให้ความสำคัญกับครอบครัวมาก แม้ว่าโดยแท้จริง แล้ว เป็นกลุ่มที่ต้องใช้เวลากับการ เดินทางไปทำงาน

และจากการเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต จะพบว่าครอบครัวเขตบางกะปิมีการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยกว่า เขตมีนบุรีดัง เช่นผลการวิจัยที่ผ่านมา

ตารางที่ 30 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก และสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัว

การทำกิจกรรมร่วมกัน/ สถานที่ทำงาน	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน</u>		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	26.9 (21)	6.2 (8)
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	73.1 (57)	93.8 (122)
รวม	100.0 (78)	100.0 (130)
<u>เขตเมืองชั้นใน</u>		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	*	*
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	90.0 (27)	94.4 (17)
รวม	100.0 (30)	100.0 (18)
<u>เขตชั้นกลาง/ชานเมือง</u>		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	*	*
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	89.5 (34)	90.9 (30)
รวม	100.0 (38)	100.0 (33)
<u>ต่างจังหวัด</u>		
ทำกิจกรรมร่วมกันน้อย	*	*
ทำกิจกรรมร่วมกันมาก	76.9 (10)	*
รวม	100.0 (13)	100.0 (5)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

6. บทบาทของภรรยา

บทบาทของภรรยาเป็นการศึกษาการออกไปทำงานนอกบ้านของสตรีที่สมรสแล้ว ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าครอบครัว หรือเป็นภรรยาหัวหน้าครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า เขตบางกะปิเป็นครอบครัวที่มีภรรยาทำงานนอกบ้านมากกว่าไม่ทำงานนอกบ้าน แต่ครอบครัวเขตมีนบุรีมีภรรยาไม่ทำงานนอกบ้านมากกว่าทำงานนอกบ้าน หากเปรียบเทียบการออกไปทำงานนอกบ้านระหว่าง 2 เขตนี้ พบว่า เขตบางกะปิ มีจำนวนร้อยละ 57.6 มากกว่าเขตมีนบุรีที่มีร้อยละ 49.3 เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ X^2 ไม่มีนัยสำคัญ ณ. ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ภรรยาของหัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิทำงานนอกบ้านมากกว่าภรรยาของหัวหน้าครอบครัวในเขตมีนบุรี ดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามบทบาทของภรรยา

บทบาทของภรรยา	เขตของกรุงเทพมหานคร		X ²	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
ทำงานนอกบ้าน	57.6(117)	49.3(113)		
ไม่ทำงานนอกบ้าน	48.4(86)	50.7(116)		
รวม	100.0(203)	100.0(229)	2.97	0.08

การออกไปทำงานนอกบ้านของผู้ที่มีสถานภาพเป็นภรรยา อาจมีปัจจัยด้านอายุเข้ามามีส่วนสัมพันธ์ เนื่องจากหากการออกไปทำงานนอกบ้านโดยใช้แรงงาน สภาพร่างกายอาจไม่เหมาะสมกับงานใช้แรงงาน เมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น ประการที่สองอาชีพบางประเภทหรือบางหน่วยงานจะ เลิกจ้างงานสตรีที่มีอายุมากหรือมีอายุการทำงานหลายปี ประการที่สามภาวะด้านเศรษฐกิจของครอบครัวลดน้อยลง เนื่องจากบุตรจบการศึกษาหรือมีงานทำแล้ว เป็นต้น

เมื่อนำอายุของภรรยามาร่วมพิจารณา ผลการวิจัยพบว่า (ตารางที่ 32) ครอบครัว เขตบางกะปิจะมีภรรยาไม่ทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นตามกลุ่มอายุในทิศทางเดียวกันและโดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรีจะมีภรรยาไม่ออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่ากลุ่มอื่นอย่างชัดเจนถึงร้อยละ 64.0 และ 63.2 และทุกระดับอายุเขตบางกะปิมีแนวโน้มออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่า เขตมีนบุรี

ตารางที่ 32 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามบทบาทของภรรยา และอายุของภรรยา

บทบาทของภรรยา/อายุ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>น้อยกว่า 30 ปี</u>		
ทำงานนอกบ้าน	63.0 (17)	50.9 (27)
ไม่ทำงานนอกบ้าน	37.0 (10)	49.1 (26)
รวม	100.0 (27)	100.0 (53)
<u>30 - 49 ปี</u>		
ทำงานนอกบ้าน	59.5 (88)	52.2 (72)
ไม่ทำงานนอกบ้าน	40.5 (60)	47.8 (66)
รวม	100.0 (148)	100.0 (138)
<u>50 ปีขึ้นไป</u>		
ทำงานนอกบ้าน	36.0 (9)	36.8 (14)
ไม่ทำงานนอกบ้าน	64.0 (16)	63.2 (24)
รวม	100.0 (25)	100.0 (38)

สตรีที่มีการศึกษาระดับสูง หรือมีความสามารถด้านวิชาชีพมักจะนิยมออกไปทำงานนอกบ้าน เนื่องจากได้รับค่าตอบแทนและมีรายได้ดี ส่วนที่มีการศึกษาระดับต่ำลักษณะงานมักจะเป็นงานที่ใช้แรงงานซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับ

การจำแนกภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน ตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (ตารางที่ 33) ครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี มีภรรยาออกไปทำงาน เพิ่มมากขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และในการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่าการศึกษาระดับอื่นอย่างชัดเจน และในการศึกษาระดับนี้ เขตบางกะปิออกไปทำงานนอกบ้าน ร้อยละ 84.3 มากกว่าเขตชานเมืองที่มีร้อยละ 78.3 ส่วนกรณีนี้ เขตบางกะปิทำงานนอกบ้านน้อยกว่าเขตมีนบุรี อาจเป็น เพราะมีอาชีพค้าขายหรือกิจการส่วนตัวที่ทำอยู่กับที่พักอาศัย

ตารางที่ 33 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามบทบาทของภรรยา และระดับการศึกษาของภรรยา

บทบาทของภรรยา/ระดับการศึกษา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ประถมศึกษา</u>		
ทำงานนอกบ้าน	42.4 (28)	44.9 (70)
ไม่ทำงานนอกบ้าน	57.6 (38)	55.1 (86)
รวม	100.0 (66)	100.0 (156)
<u>มัธยมศึกษา(รวม ปวช.)</u>		
ทำงานนอกบ้าน	42.6 (26)	45.2 (19)
ไม่ทำงานนอกบ้าน	57.4 (35)	54.8 (23)
รวม	100.0 (61)	100.0 (42)
<u>อุดมศึกษา(รวม ปวส.)</u>		
ทำงานนอกบ้าน	84.3 (59)	78.3 (18)
ไม่ทำงานนอกบ้าน	15.7 (11)	*
รวม	100.0 (70)	100.0 (23)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

หากพิจารณาจากลักษณะอาชีพ ลัทธิส่วนของเพศชายและเพศหญิงจะมีไม่เท่ากันในแต่ละอาชีพ หากเป็นหน่วยงานหรือองค์การงานบริหารหรือการจัดการมักจะมีเพศชายดำรงตำแหน่งและงานเสมียน/พนักงาน ส่วนใหญ่เป็นสตรี

ลักษณะอาชีพของภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน (ตารางที่ 34) ทั้งเขตบางกะปิและเขตมีนบุรีมีมากที่สุดในกลุ่มเสมียน/พนักงาน คือร้อยละ 33.9 และ 39.4 รองลงมาเป็นการค้าขาย แม้ว่าปัจจุบันบทบาทและความสามารถของสตรีมีสูงขึ้น ตำแหน่งทางการบริหารมีสตรีน้อย หากจะเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมาจัดว่ามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และการออกไปทำงานนอกบ้านเขตบางกะปิกับเขตมีนบุรีมีความแตกต่างกันมากในกลุ่มใช้ความคิดและใช้แรงงานมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะ 2 เขตมีการศึกษาระดับสูงและต่ำต่างกัน ประกอบกับบริเวณที่มีความเป็นเมืองมาก สตรีมีบทบาทและสถานภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมมาก มีงานราชการและบริหารธุรกิจหลายประเภทที่ทำได้โดยสตรี และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

ตารางที่ 34 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามลักษณะอาชีพของภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน

อาชีพของภรรยา/ลักษณะอาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
ผู้บริหาร/การจัดการ	22.6 (26)	5.5 (6)
เสมียน/พนักงาน	33.9 (39)	39.4 (43)
ค้าขาย	23.5 (27)	29.4 (32)
คมนาคมขนส่ง/บริการ	17.4 (20)	6.4 (7)
กรรมกร	*	19.3 (21)
รวม	100.0 (115)	100.0 (109)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

ความสะดวกของการเดินทางไปทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะเลือกออกไปทำงานนอกบ้านหรือไม่ หากสถานที่ทำงานอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัยอาจทำให้ต้องลดส่วนของรายได้ลง หรือเสียเวลาการเดินทาง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงาน และภาระหน้าที่ประจำในครอบครัว

เมื่อพิจารณาจากสถานที่ทำงานของภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน ผลการวิจัยพบว่า (ตารางที่ 35) ครอบครัวเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี มีภรรยาทำงานนอกบ้านในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากที่สุด คือร้อยละ 47.9 และ 70.8 และในลำดับรองลงมา เขตที่ออกไปทำงานนอกบ้านจะอยู่นอกเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน แต่มีทิศทางที่ชี้ให้เห็นว่าจะออกไปทำงานนอกบ้านในเขตที่ใกล้กับที่พักอาศัยมากกว่าเขตที่ไกลออกไป กล่าวคือ เขตบางกะปิจะไปทำงานที่เขตเมืองชั้นใน ซึ่งใกล้กว่าเขตชั้นกลาง/ชานเมือง และต่างจังหวัด ส่วนเขตมีนบุรีจะไปทำงานที่เขตชั้นกลาง/ชานเมืองที่อยู่ใกล้กว่าเขตเมืองชั้นใน การเดินทางสะดวกและรวดเร็วกว่า เข้ามาทำที่เขตเมืองชั้นใน

ตารางที่ 35 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสถานที่ทำงานของภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน

บทบาทของภรรยา/สถานที่ทำงาน	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน	47.9 (56)	70.8 (80)
เขตเมืองชั้นใน	28.2 (33)	6.2 (7)
เขตชั้นกลาง/ชานเมือง	17.9 (21)	20.4 (23)
ต่างจังหวัด	6.0 (7)	*
รวม	100.0 (117)	100.0 (113)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

7. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว เป็นการทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเลือกข้อกฎหมายบางข้อที่คิดว่าประชาชนทั่วไปควรทราบ คือ การสมรสมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อใด การสมรสจะสิ้นสุดตามกฎหมายเมื่อใด การจดทะเบียนสมรสทำกันที่ใด ชายและหญิงสมรสกันได้เมื่ออายุกี่ปี สาเหตุที่กฎหมายให้คู่สมรสหย่ากันได้ หญิงที่สามีตายหรือการสมรสสิ้นสุดลงจะสมรสใหม่ได้เมื่อใด สิ้นสมรสหมายถึงอะไร และของหมั้นเป็นสินสมรสใช่หรือไม่ การพิจารณาว่าคำตอบที่หัวหน้าครอบครัวให้สัมภาษณ์ว่า ถูกหรือผิดนั้น มิได้ยึดตามข้อกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น สาเหตุที่กฎหมายให้คู่สมรสหย่ากันได้ หากมิได้เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแล้วไม่สามารถที่จะตอบได้ถูกต้องทั้งหมด แต่เมื่อหัวหน้าครอบครัวตอบตรงเพียง 1 ข้อก็จะพิจารณาว่าถูกต้อง หรือคำตอบนั้นแสดงว่ามีความเข้าใจต่อกฎหมายก็ถือว่ามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวข้อนั้นๆ

ข้อกฎหมายครอบครัวดังที่กล่าวมานั้น อาจมีผลทำให้หัวหน้าครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลามตอบได้น้อย เพราะศาสนาอิสลามมีกฎหมายครอบครัว เฉพาะศาสนามิได้ใช้กฎหมายครอบครัวของสังคมส่วนใหญ่

จากการจำแนกความถี่และร้อยละ ตามรายข้อความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรีมีความรู้ว่าการจดทะเบียนสมรสทำกันที่ใดมากที่สุดถึงร้อยละ 93.6 และ 95.3 และรองลงมาก็เป็นข้อคำถามรายการเดียวกัน เช่น การสมรสจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อใด ร้อยละ 82.2 และร้อยละ 67.4 การสมรสจะสิ้นสุดตามกฎหมายเมื่อใด ร้อยละ 80.8 และร้อยละ 58.8 และจากการเปรียบเทียบเป็นรายข้อระหว่าง 2 เขตนี้ ยกเว้นข้อคำถามการจดทะเบียนสมรสทำกันที่ใด เขตบางกะปิมีความรู้มากกว่าเขตมีนบุรี

มีข้อน่าสังเกตว่าหัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี สามารถตอบข้อคำถามการจดทะเบียนสมรสทำกันที่ใด และการสมรสจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อใดได้ถูกต้องมากกว่าข้ออื่นๆ ซึ่งแสดงว่าความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งอาจเป็นเพราะการมีประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติ หรือจากการแต่งงานที่คู่สมรสจะต้องทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย

เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบ เขตบางกะปิมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 มากกว่าชานเมืองที่มี 3.45 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนรวมทุกข้อ คือ 8 คะแนน ถือว่ามีความรู้ระดับน้อย ดังตารางที่ 36

การที่หัวหน้าครอบครัว เขตมีนบุรีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวน้อยกว่าหัวหน้าครอบครัวเขตบางกะปิ อาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น สังคมส่วนหนึ่งของเขตชานเมือง ยังมีแนวความคิดแบบชนบทอยู่ กฎหมายครอบครัวมีผลต่อการดำเนินชีวิตน้อย เพราะปัญหาการหย่าร้างหรือการฟ้องร้อง เกี่ยวกับการสมรสแทบจะไม่ปรากฏให้เห็น เมื่อคู่สมรสมีการทะเลาะหรือมีข้อพิพาท ญาติพี่น้องหรือผู้อาวุโสอาจจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และวิถีชาวบ้านอาจจะช่วยยับยั้งค้ำจนไม่ต้องถึงกับหย่ากัน ปัญหาที่เกิดขึ้นมาก็ไม่มี ประการที่สองการรู้กฎหมายต้องอาศัยการเรียนรู้จากเอกสารหรือข่าวสารจากสื่อมวลชน แม้ว่าเขตชานเมืองจะมีความเจริญมากกว่าในอดีต แต่การเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวยังมีน้อย หรืออาจจะมีแต่ยังไม่ทั่วถึงกับกลุ่มประชากรที่อยู่ห่างจากสังคมเมืองออกไป เป็นต้น

ตารางที่ 36 แสดงความถี่และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว จำแนกตามรายข้อ

ข้อ	รายการ	เขตบางกะปิ		เขตมีนบุรี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1.	การสมรสจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อใด	180	82.2	157	67.4
2.	การสมรสจะสิ้นสุดตามกฎหมายเมื่อใด	177	80.8	137	58.8
3.	การจดทะเบียนสมรสทำกันที่ใด	205	93.6	222	95.3
4.	ชายและหญิงสมรสกันได้เมื่ออายุกี่ปี	38	17.4	26	11.2
5.	สาเหตุที่กฎหมายให้คู่สมรสหย่ากันได้	103	47.0	92	39.5
6.	หญิงที่สามีตายหรือการสมรสสิ้นสุดลงจะ สมรสใหม่ได้เมื่อใด	14	6.4	5	2.1
7.	สินสมรสหมายถึงอะไร	119	54.3	103	44.2
8.	ของหมั้น เป็นสินสมรสใช่หรือไม่	95	43.4	63	27.0
	\bar{X}	4.25		3.45	
	S.D.	1.90		1.77	

เมื่อนำค่าคะแนนมาจัดกลุ่มความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว เป็น 2 ระดับ คือ น้อย และมาก ผลการวิจัยพบว่า (ตารางที่ 37) หัวหน้าครอบครัวเขตบางกะปิมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวระดับมาก มากที่สุดคือร้อยละ 50.8 แต่เขตมีนบุรีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวระดับน้อย มากที่สุดคือร้อยละ 69.8 จากสัดส่วนจำนวนร้อยละดังกล่าว เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า เขตบางกะปิมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ X^2 มีนัยสำคัญ ณ. ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน คือ หัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่าหัวหน้าครอบครัวในเขตมีนบุรี ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว

ระดับความรู้	เขตของกรุง เทพมหานคร		X ²	Sig
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี		
น้อย	49.2 (94)	69.8 (155)		
มาก	50.8 (97)	30.2 (67)		
รวม	100.0 (191)	100.0 (222)	18.21	0.00

แม้ว่ากฎหมายครอบครัวจะเป็นข้อกฎหมายที่สำคัญส่วนหนึ่งที่คู่สมรสควรรู้ แต่หลักสูตรที่ให้ความรู้อย่างสมบูรณ์เป็นการศึกษาเฉพาะด้านกฎหมาย อย่างไรก็ตามผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงอาจมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำลงมา เพราะมีโอกาสศึกษาค้นคว้าและได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายมากกว่า และโดยเฉลี่ย เขตเมืองจัดว่าเป็นเขตที่ประชากรมีการศึกษาสูงกว่า เขตชานเมือง

เมื่อนำระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวมาร่วมพิจารณา ผลการวิจัยพบว่า (ตารางที่ 38) หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวระดับมากจำนวนร้อยละมากขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และในการศึกษาระดับอุดมศึกษา หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี มีความรู้ระดับมากจำนวนร้อยละ 69.9 และ 77.1 ซึ่งแสดงว่ามีความรู้มากกว่าการศึกษาระดับต่ำลงมาอย่างชัดเจน

และจากการเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต ยกเว้นการศึกษาระดับอุดมศึกษา เขตบางกะปิมีสัดส่วนจำนวนร้อยละที่แสดงว่า มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่า เขตมีนบุรี เหตุผลที่ในกลุ่มระดับอุดมศึกษา เขตมีนบุรีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่า อาจเป็นเพราะมีผู้จบการศึกษาด้านกฎหมายหรือทำงานเกี่ยวกับกฎหมายอาศัยอยู่ใน เขตมีนบุรี มากกว่าเขตบางกะปิ

ตารางที่ 38 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว และระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว

ระดับความรู้/ระดับการศึกษา	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ประถมศึกษา</u>		
น้อย	72.7 (32)	84.2 (112)
มาก	27.3 (12)	15.8 (21)
รวม	100.0 (44)	100.0 (133)
<u>มัธยมศึกษา (รวม ปวช.)</u>		
น้อย	62.0 (31)	64.0 (32)
มาก	38.0 (19)	36.0 (18)
รวม	100.0 (50)	100.0 (50)
<u>อุดมศึกษา (รวม ปวส.)</u>		
น้อย	30.1 (28)	22.9 (8)
มาก	69.9 (65)	77.1 (27)
รวม	100.0 (93)	100.0 (35)

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมีความสัมพันธ์กับลักษณะการประกอบอาชีพ คือ กลุ่มอาชีพที่ทำงานอยู่ในสำนักงาน เช่น ผู้บริหาร/การจัดการ และเสมียน/พนักงาน โดยเฉลี่ยมีระดับการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย คมนาคมขนส่ง/บริการ/กรรมกร และเกษตรกรรม ประกอบกับอาชีพในสำนักงานต้องพัฒนาความรู้ให้กว้างขวาง มีการรับข่าวสารจากกลุ่มเพื่อนที่มีความรู้ต่างสาขาวิชา หรือสื่อมวลชนหลายแขนง อาจทำให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบคลุมมากกว่าอีกกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งโดยสรุปก็คืออาชีพที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกันน่าจะมีความรู้ด้านกฎหมายครอบคลุมต่างระดับกัน และประชากรในเขต เมืองมีสถานภาพทางอาชีพและประกอบอาชีพเชิงวิชาชีพมากกว่าเขตชานเมือง เมื่อนำลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัวมาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 39) ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรีที่มีอาชีพเป็นผู้บริหาร/การจัดการ และ เสมียน/พนักงาน มีความรู้ระดับมาก มากกว่าอาชีพค้าขาย คมนาคมขนส่ง/บริการ/กรรมกร และ เกษตรกรรม และโดยเฉพาะกลุ่มอาชีพผู้บริหาร/การจัดการมีความรู้มากกว่ากลุ่มอื่นอย่างชัดเจน คือ ร้อยละ 72.5 และ 81.8

และ เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต กลุ่มอาชีพผู้บริหาร/การจัดการ ที่อยู่ในเขตมีนบุรีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบคลุมระดับมาก ร้อยละ 81.8 มากกว่าเขตบางกะปิที่มีร้อยละ 72.5 ซึ่งผลการวิจัยส่วนนี้น่าจะสัมพันธ์กับเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วด้วยการนำเอาระดับการศึกษามาร่วมพิจารณา คือ เขตมีนบุรีอาจมีสัดส่วนของผู้ที่จบการศึกษาด้านกฎหมายมากกว่าเขตบางกะปิ ส่วนอาชีพอื่นหัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบคลุม มากกว่าหัวหน้าครอบครัว เขตมีนบุรี ซึ่งแสดงว่าการอาศัยอยู่ในเขต เมืองมีแนวโน้มที่จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายครอบคลุมมากกว่าอยู่ในเขตชานเมือง

ตารางที่ 39 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้ เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว และลักษณะ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว

ระดับความรู้/ลักษณะอาชีพ	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>ผู้บริหาร/การจัดการ</u>		
น้อย	27.5 (14)	*
มาก	72.5 (37)	81.8 (9)
รวม	100.0 (51)	100.0 (11)
<u>เสมียน/พนักงาน</u>		
น้อย	53.1 (26)	62.5 (45)
มาก	46.9 (23)	37.5 (27)
รวม	100.0 (49)	100.0 (72)
<u>ค้าขาย</u>		
น้อย	58.7 (27)	69.8 (30)
มาก	41.3 (19)	30.2 (13)
รวม	100.0 (46)	100.0 (43)
<u>คมนาคมขนส่ง/บริการ</u>		
น้อย	55.0 (22)	79.4 (54)
มาก	45.0 (18)	20.6 (14)
รวม	100.0 (40)	100.0 (68)
<u>เกษตรกรรม/กรรมกร</u>		
น้อย	*	93.3 (14)
มาก	-	*
รวม	100.0 (3)	100.0 (15)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารความรู้ด้านกฎหมาย คือ การออกไปมีประสบการณ์นอกห้องถิ่น และ เขตบางกะปิ เป็น เขตที่มีการแพร่กระจายข่าวสารได้กว้างขวางและทั่วถึงมากกว่า เขตมีนบุรี

เมื่อนำสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัวมาร่วมพิจารณา (ตารางที่ 40) ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครอบครัว เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี ที่ทำงานอยู่นอกเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน คือ เขตเมืองชั้นในและ เขตชั้นกลาง/ชานเมือง มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวระดับมาก มากกว่าที่ทำงานอยู่ในเขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน และมีมากที่สุดในกลุ่มที่ทำงาน เขตชั้นกลาง/ชานเมือง คือ ร้อยละ 65.9 และ 42.1

จากการเปรียบเทียบระหว่าง 2 เขต ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นเมือง คือ เขตบางกะปิมีสัดส่วนจำนวนร้อยละที่แสดงว่ามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่า เขตมีนบุรีทุกกลุ่มสถานที่ทำงาน

ตารางที่ 40 ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว และ สถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัว

ระดับความรู้/สถานที่ทำงาน	เขตของกรุงเทพมหานคร	
	เขตบางกะปิ	เขตมีนบุรี
<u>เขตที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน</u>		
น้อย	63.9 (53)	73.0 (108)
มาก	36.1 (30)	27.0 (40)
รวม	100.0 (83)	100.0 (148)
<u>เขตเมืองชั้นใน</u>		
น้อย	46.2 (18)	66.7 (14)
มาก	53.8 (21)	33.3 (7)
รวม	100.0 (39)	100.0 (21)
<u>เขตชั้นกลาง/ชานเมือง</u>		
น้อย	34.1 (14)	57.9 (22)
มาก	65.9 (27)	42.1 (16)
รวม	100.0 (41)	100.0 (38)
<u>ต่างจังหวัด</u>		
น้อย	*	*
มาก	81.8 (9)	*
รวม	100.0 (11)	100.0 (6)

* หมายถึง ข้อมูลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5